

69. výroční setkání Společnosti pro paleontologii obratlovců

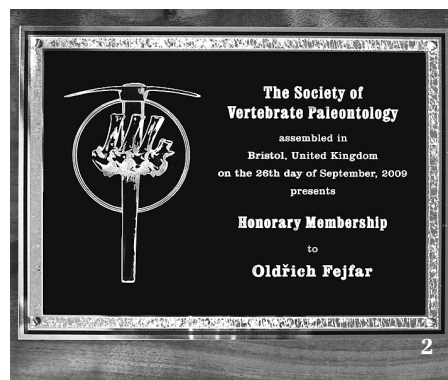
Paleovertebratologická společnost (The Society of Vertebrate Paleontology – SVP) byla založena v r. 1940 v USA a od té doby se stala největší organizací zastřešující všechny aspekty a profese spojené s fosilními obratlovcí (resp. strunatci). Jsou v ní zastoupeni nejen vědečtí pracovníci všech kontinentů, ale také např. preparátoři, umělci nebo lidé zabývající se péčí a správou paleontologických lokalit. K dnešnímu dni má více než 2 300 členů a představuje jednoznačně nejprestižnější světové oborové uskupení. Jako tradiční platformu pro vzájemné střetávání a sdílení nových poznatků pořádá také pravidelně vědecké konference. Letos to bylo již 69. mezinárodní setkání a jeho výjimečnost spočívala v tom, že poprvé v dějinách společnosti se konalo mimo Severní Ameriku.

V roce 200. výročí narození Charlese Darwina a 150. výročí prvního vydání jeho zlomového díla O původu druhů (On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life) bylo za místo konání zvoleno univerzitní město Bristol v jihozápadní Anglii. Vlastní konference se konala 23.–26. 9. 2009, před i po skončení přednáškové části však byla naplánována řada doprovodných akcí (např. návštěvy paleontologických lokalit nebo míst spojených s životem a dílem Ch. Darwina). S 1 125 účastníky to byla druhá nejpočetnější konference (jen o 15 osob méně než doposud největší setkání v r. 2007), počet aktivních příspěvků (348 přednášek a 423 posterů) byl však nejvyšší v celé historii pořádání těchto setkání. Nepřebornou šíří témat představiteli odborníci z pěti kontinentů ve 3–4 paralelních tematických blocích a večerních posterových sekcích. První setkání mimo americko-

kou půdu bylo obecně hodnoceno velice kladně a bylo rozhodnuto, že se pro příště bude konference konat mimo Spojené státy každé čtyři roky. O místu konání dalšího setkání nebylo zatím rozhodnuto, ale v kuloárech se hovořilo o soupeření Francie s Německem.

Jako pracovníci Geologického ústavu AV ČR, v. v. i., jsme měli to potěšení zúčastnit se letošní konference v Bristolu. Naší specializací jsou fosilní savci, a proto se několik následujících postřehů bude týkat právě sekcí s tímto tématem. Téměř všechny příspěvky bylo možné přiřadit k jednomu z následujících okruhů: 1. spojení molekulárního a morfologicko-fosilního souboru dat pro řešení fylogenetické příbuznosti vyšších taxonomických jednotek, 2. paleodietologické interpretace založené na analýzách mikroskopického poškození zubní skloviny (microwear analysis) a 3. metody geometrické morfometrie využité pro funkčně morfologické či taxonomické studie. Využití izotopových analýz pro určení složení fosilní stravy se často uvádělo jako doplňující údaj ke studiím opotřebení skloviny, ale bylo považováno za natolik rutinní, že se prakticky neobjevilo jako hlavní téma příspěvku. Téměř vůbec nebyly zastoupeny oblasti jako taxonomie založená na klasické morfometrii, biostratigrafie, faunistika a dokonce ani tafonomie (obor zabývající se vznikem, způsobem zachování a uložením fosilií). Navíc velká část přednášek (v některých sekcích i přes 50 %) měla převážně metodologický charakter bez jasného výstupu. Je zřejmé, že tyto nové, především instrumentálně a matematicky orientované disciplíny jednoznačně přebraly dominantní pozici a klasické taxonomicky a biostratigraficky orientované směry jsou na ústupu. Zajímavé je to pozorovat zvláště na problémech taxonomických (ty se dnes obecně považují spíše za druhořadé, přestože nejsou povětšinou uspokojivě dorešeny). Těch nemnoho příspěvků zaměřených na taxonomii využívalo téměř výhradně metod geometrické morfometrie, a to i přesto, že tyto (velmi nadějně) metody jsou doposud na počátku svého vývoje a v konečném výsledku nebyly schopny tak jemného rozlišování jako metody klasické. Je zřejmé, že v nejbližší budoucnosti můžeme očekávat dominanci těchto metod v morfologicky orientovaných pracích a faktické potlačení ostatních přístupů.

Oficiální část konference byla zakončena slavnostním shromážděním, jehož vyvrcholením bylo předání cen každoročně udílených SVP. Mezi nejprestižnější ocenění patří i „čestné členství“ (Honorary Membership Award), které bylo letos uděleno čtyřem členům. Můžeme být hrdí na to, že mezi nimi byl i vůbec první Čech, kterému se této pocty dostalo – prof. RNDr. Oldřich Fejfar, jedna z vůdčích osobností

1 a 2 Prof. RNDr. Oldřich Fejfar, laureát letošního významného ocenění – „čestného členství“ (Honorary Membership Award, obr. 2) Společnosti pro paleontologii obratlovců (The Society of Vertebrate Paleontology) je vůbec prvním Čechem, který tuto cenu za celoživotní výzkum získal. Foto je z expedice v jižním Mongolsku, archiv O. Fejfara (Naturhistorisches Museum Wien).

Na konci r. 2008 vyšlo zvláštní monotematické číslo Živy s názvem Kouzlo paleontologie: Jak se obratlovci naučili létat?, jehož autorem je O. Fejfar. V kapitolách o historii, létavých plazech, archeopteryxovi, ptácích a letounech přiblížil vývoj aktivního letu, na kterém lze možná lépe než kde jinde ukázat dynamiku evoluce, potenciál vývojových přestaveb i obtížnost, s jakou se k těmto skutečnostem dospívá a jak jsou dodnes neúplné naše znalosti (Živa 7/2008 lze objednat na webové stránce Živy a také na www.academia.cz).

evropského výzkumu fosilních savců. Byl tím tak oceněn jeho celoživotní přínos k této problematice. Protože se O. Fejfar nemohl převzetí osobně účastnit, přebíral za něj cenu jeho dlouholetý přítel a prezident SVP z r. 1998 prof. Luis L. Jacobs.

Celé sympozium se neslo ve velmi neformálním a přátelském duchu a poskytl nedocenitelnou příležitost podívat se na současné trendy ve výzkumu fosilních obratlovců z globální perspektivy a zároveň se seznámit s novými přístupy a také s lidmi.

